

Večernik

Leto V. (XII.), šte. 80

Maribor, petek 10. aprila 1931

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno prejetan v upravi ali po pošti 10 Din. dostavljen na dom pa 12 DinTelefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelak »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Ali bomo razorožili?

Zastoj v končnem zaključku in podpisu francosko-italijanskega pomorskega pakta je izzval v vsej svetovni javnosti zopet neprijeten odmev, zakaj izgleda, kakor da bo vse padlo v vodo. Zato je tem zanimivejša izjava angleškega zunanjega ministra Hendersona, ki jo je podal te dni na zborovanju v Plumsteddu: »Zastavili smo vse sile, da stabiliziramo svetovni mir in da ojačamo barijero proti vojni. Sledili smo politiki Društva narodov in bomo z vsemi silami delali na to, da bo v vprašanju razorožitve dosežen sporazum. Razorožitvena konferenca, ki se bo pričela meseca februarja prihodnjega leta, bo najvažnejša konferenca, kar jih pozna svetovna zgodovina. Narodi se bodo lahko prepričali, da je vojna največje barbarstvo in da jo je zato treba odpraviti. To pa je mogoče samo, ako se omeji oboroževanje ali vsaj zmanjša na ono mero, ki je potrebna za nacionalno varnost.«

Angleški mornariški minister je 8. t. m. v svojem govoru v Hullu povdaril nujno potrebo, da se doseženi sporazum med Francijo in Italijo uveljavi in da mu slede tudi še nadaljnji sporazumi.

Zanimivo je mnenje, ki ga je glede šans razorožitvene akcije nedavno podal znani francoski publicist Jules Sauerwein, ki ima najtesnejše zveze z velikimi francoskimi in drugimi evropskimi državniki. Uvodoma slika razburjenje, ki ga je izzval v Nemčiji pomorski pakt med Francijo in Italijo, in na drugi strani razburjenje, ki ga je v nacionalističnih krogih Pariza in Francije izzvalo francosko popuščenje v pogledu tonaže. Poroča o zborovanju, ki se je nedavno vršilo v Parizu in na katerem sta pred 10tisočglavo množico znanstvenik Georges Claude in znani industrijalec Michelin govorila o bodoči vojni zlasti v zraku. Trdila sta, da je računati z bodočo vojno najkasneje v petih letih. Vojna se bo pričela z uničevalnimi zračnimi napadi. Nemčija bo v 5 letih v položaju, da bo ob jutranji zori potom radia napovedala vojno, pa bo tekom dneva že bombardirala iz zraka velika mesta Marseille in Lyon, velike tovarne v Loreni in že tekom prihodnje noči koncentrirala stotine letal nad Parizom, katerih vsako bo lahko vrglo na mesto po več ton gorečih in plinskih bomb.

Vočigled tej psihozi domneva Sauerwein, da bodo do sestanka razorožitvene konference oboroževalni izdatki vseh držav ne padali, ampak se zviševali. In to v času, ko se na drugih poljih skušajo narodi sporazumeti, ko finančniki pripravljajo kreditne operacije, ko se sestajajo gospodarski krogi, da bi rešili evropski agrarni problem, ko 190 francoskih intelektualcev objavlja manifest za zblizanje narodov in do 188 nemških intelektualcev odgovarja z enakim manifestom. Dočim se tako med narodi pripravljajo aljanse, ostaja politika kot zastopnica narodne obrambe prepojena z duhom nezaupanja in spletk. Kdor pa

Vprašanje ustvaritve novega gospodarskega bloka

PRED GOSPODARSKIMI POGAJANJI DRŽAV MALE ANTANTE Z AVSTRIJO

PARIZ, 10. aprila. Načelnik carinskega odbora francoske poslanske zbornice, Fougier, objavlja v listih članek, v katerem se bavi z možnostjo ustvaritve gospodarskega bloka med Francijo, Belgijo, Poljsko, Češkoslovaško, Jugoslavijo in Rumunijo, ki naj bi tvoril nekak protitež avstrijsko-nemškemu carinskemu bloku in bi štel 116 milijonov konsumentov napram 66.8 milijona konsumentov avstrijsko-nemškega bloka. Trgovinska bilanca nemškega bloka je trenutno za 6142 milijonov frankov aktivna, dočim je trgovinska bilanca onih držav, ki naj bi obsegale novi gospodarski blok, za 10.715 milijonov frankov pasivna. Ako

pa se te države gospodarski združijo, bi se morala kmalu tudi pri njih pokazati aktivnost trgovinske bilance.

DUNAJ, 10. aprila. Po obvestilih časopisja se prično v kratkem na Dunaju gospodarska pogajanja z državami Male antante. Na tej konferenci se bo načelo tudi vprašanje priprav za sklicanje velikega gospodarskega kongresa evropskih držav. Važno vlogo na kongresu bodo igrale balkanske države, ker prihajajo na eni strani v poštev za zaganjanje ostalih držav s poljskimi pridelki, na drugi strani pa so njih tržišča odprta za industrijske izdelke.

Skladiščnik Pavalec aretiran na Dunaju

PAVALEC JE 23. MARCA T. I. S PONAREJENIM ČEKOM DVIGNIL PRI PRVI HRV. ŠTEDIONICI 30.000 DIN IN POBEGNIL V AVSTRIJO.

MARIBOR, 10. aprila. Davi je prejela tukajšnja policija iz Gradca telefonsko poročilo, da je bil včeraj na Dunaju aretiran Vincenc Pavalec, bivši skladiščnik tvrdke Berndorf v Aškerčevi ulici, ki je 23. marca s ponarejenim čekom dvignil za tvrdko 30.000 Din in še tistega dne zvečer pobegnil preko meje.

Dne 24. marca t. i. sta prijavila na policiji ravnatelj tvrdke Berndorf in ravnatelj tukajšnje podružnice Prve hrvatske štedionice, da je prejšnjega dne ob 16. skladiščnik tvrdke Berndorf, Pavalec,

pri banki s ponarejenim čekom dvignil 30.000 Din.

Pavalec se je neopaženo polastil v pisarni praznega čeka, ga izpolnil na znesek 30.000 Din, opremil s štambiljko in podpisal ravnatelja Richterja tako

spretno in tako slično, da v banki niso dvomili o pristnosti čeka in podpisa na njem. Šele drugi dan, ko so dobili od denarnega zavoda običajno obvestilo, so prišli na sleparijo, ker je ravnatelj Richter izjavil, da ni podpisal nikakega čeka.

Pavalec pa je še istega večera s prvim večernim vlakom (krog 18.) odpoval preko Špilja v Avstrijo. Seveda so bile takoj obveščene policijske direkcije v Gradcu in na Dunaju in poslana tudi Pavalecova slika. Danes je poslala gradska policija telefonsko depešo, da je bil Pavalec včeraj na Dunaju aretiran. Našli so pri njem še 8300 Din gotovine. Obveščeno je bilo tukajšnje državno tožilstvo, ki bo zahtevalo od avstrijskih oblasti izročitev Pavalca. Pavalec je rojen l. 1889 v Mariboru in tu pristojen.

Beograd ima 242.000 prebivalcev

BEOGRAD, 10. aprila. Ljudsko štetje z dne 1. aprila je dognalo, da je imel Beograd na ta dan 241.036 prebivalcev. Ker pa v tem številu niso všteti inozemski diplomatični zastopniki in njih rodbine, se lahko računa, da ima Beograd 242.000 prebivalcev.

Rumunska vladna kriza

BUKAREŠT, 10. aprila. Londonski poslanik Titulescu, ki mu je poverjena sestava novega kabineta, je prispel vče-

raj v Bukarešt in je bil sprejet na kolidvoru od ministrskega predsednika Mironesca, kraljevega tajnika Dimitresca ter številnih prijateljev in novinarjev. Splošno vlada prepričanje, da bo novi kabinet sestavljen že v soboto. Liberalna vlada je stavila za vstop v kabinet Titulescu sledeče pogoje: V novi vladi morajo biti zastopane vse stranke, vendar pa morajo imeti liberalci večino portfeljev. Sedanji parlament se mora takoj razpustiti in razpisati nove volitve. Do sestanka novega parlamenta se ne smejo dovoljevati inozemskim družbam nobene koncesije; koncesije, ki jih je že dovolila odstopivša vlada, pa naj poseben parlamentarni odbor temeljito

presoja z višjih vidikov, vidi, da je treba zbrati vse miroljubne in konstruktivne energije in jih pomnožiti, da se iztrebijo vse vojne klice.

Treba se odločiti naravnost za razorožitev, ako hočemo doseči vsaj malo omejitve oboroževanja. Jasno treba povdariti, da tvori razorožitev bistveni sestavni del evropske federacije, ki ne more obstojati iz cele vrste lokalnih sporazumov, ampak ki ima nalogo, da med seboj tekmujoče nacionalne sile nadomesti z mednarodno politiko. In če bi k temu cilju vodila tudi uevarna pot, ki jo

predlagajo francoski in nemški desničarji, ki žele združitev nemških in francoskih vojnih sil v svrhu podjarmljenja Evrope in sveta, bi tudi to ne bila nesreča, ker bi na drugi strani tako za vedno izginila z dnevnega reda napetost med tema obema državama.

Tako Sauerwein. Izgleda, da tudi on nima preveč vere v uspeh razorožitvene akcije. On vidi možnost uspeha predvsem v ustvaritvi skupne evropske armade v okviru evropske federacije. Po vsaki drugi poti so po njegovem mnenju izgledi za razorožitev zelo omejeni.

prouči. Ako bi Titulescu odklonil te zahteve, potem ostanejo liberalci še naprej v opoziciji.

Razprava proti atentatorjem na kralja Zogua

DUNAJ, 10. aprila. Razprava proti atentatorjem na kralja Zogua bo šele julija meseca. Avstrijske oblasti bodo izvršile pri tej priliki vse potrebne ukrepe, da se zaščiti varnost obtožencev in vseh prič. Razprava se bo vršila v neki mali sodni dvorani, ki ima samo en izhod in bodo pripuščeni k njej samo novinarji. Tako hočejo avstrijske oblasti prepričati, da se ne bi ponovili krvavi dogodki, kakor o priliki praškega procesa proti morilcem Cena bega.

Poincarejevi memoari

PARIZ, 10. aprila. Bivši predsednik republike in ponovni ministrski predsednik, Raymond Poincare, je po težki boleznini zopet popolnoma okreval. Sedaj dokončuje čisto knjigo svojih spominov, ki bo imela naslov »Verdun«.

Huseinov sin postane kralj Sirije

JERUZALEM, 10. aprila. Kakor se poroča iz Alepa, so podpisali Francozi z Alijem, sinom kralja Huseina, pogodbo, po kateri postane Ali kralj Sirije.

Drzen slepar.

Včeraj krog 16. je prišel k postrežku št. 7 v Gosposki ulici neznanec, krog 20 do 25 let star. Ko mu je postrežek na zadevno vprašanje izjavil, da je prost, ga je neznanec poslal k sobarici pri Zlatem konju z naročilom, naj mu prinese od tam na Glavni trg 2 kovčka, 1 dežnik, eno žensko suknjo in en klubok od gospodične, ki je spala na št. 9. Postrežek je naročilo obavil in stvari prinesel na Glavni trg, tam pa mu je neznanec naročil, naj odnese vse v Trubarjevo ul. 4 in odloži na hodniku. Tam pa ga je neznanec vprašal tudi za neko pismo in ker je postrežek izjavil, da pisma ni dobil, ga je poslal nazaj po pismo k Zlatemu konju. Ko pa se je postrežek vrnil, ni bilo več ne neznanca in ne stvari. Ob pol 18. pa je bila policija obveščena, da neki neznanec po Krekovi ulici prodaja razno perilo. Detektiv Metlak je res izsledil pri strankah v Krekovi ulici št. 4 in 6 oba kovčka in druge stvari, neznanec je pa med tem že pobegnil neznanu kam.

Kolo ukradeno

je bilo sinoči krog 24. kovaškemu mojstru Antonu Vuku iz Loke, ko je sedel v neko gostilno in pustil kolo na dvorišču. Vuk sumi nekega 22 do 26letnega kmetijskega fanta, ki je z njim skupaj sedel pri eni mizi, a je pred njim izginil.

Zastupila se, ker ni mogla postati mati.

Minuli pondeljek zvečer se je na Dunaju zastupila s plinom žena odvetnika dr. Rudolfa Starka v času, ko je bil njen mož na dvodnevnem izletu. Kakor se doznava, je izvršila samomor, ker ni mogla postati mati. Že deset let je iskala pri raznih zdravnikih in profesorjih pomoči, a nedavno ji je izjavil neki profesor, da sploh ne more postati mati.

Moža ubila in zažgala

AMALIJA ŽNIDAR OBSOJENA NA DOSMRITNO JEČO.

Maribor, 10. aprila.

Danes se je pred senatom okrožnega sodišča zagovarjala Amalija Žnidar, rojena l. 1883 v Makolah, delavka, ki je bila obtožena, da je v noči 22. nov. v Loki pri Framu ubila svojega moža Ivana Žnidarja in, da bi zbrisala sled zločina, nato zažgala kočjo, v kateri sta z možem stanovala in v kateri je možovo truplo zogleleno. Obdolženka je bila takrat takoj od orožnikov aretirana, vendar je pa tajila in tudi še danes taj krivdo.

Amalija Žnidar se je pred tremi leti poročila z 30 let mlajšim delavcem Ivanom Žnidarjem. Najprej sta bila viničarja v Stopnem pri Makolah, nato sta se nastanila v Bukovcu pri Zg. Polskavi, lani meseca maja pa v koči Štefana Vrečka v Loki pri Framu. Pokojnega Žnidarja slikajo povsod kot zelo pridnega delavca, njo pa kot leno in skrajno prepirljivo žensko, ki je neprestano izzivala tudi prepire z možem, zlasti če je z dela prišel domov nekoliko dobre volje, ker je pri kmetih vedno dobival kako pijačo. Mož je mirno prenašal njene insulte in je molčal celo, če ga je vpričo njega pred drugimi ljudmi psovala in preklinjala. Dne 22. nov. je Žnidar bil na delu pri posestnici Mariji Vrečko v Loki in je odšel krog 19. ure domov. Krog pol 21. je šel mimo kočje, kjer sta Žnidarja stanovala, delavec Črepinko, ki je delal čez dan skupaj z Žnidarjem, pa v koči je bilo vse tiho. Krog 21. pa je zažarela kočja v plamenih in je zgorela do tal. Ljudje so takoj prihiteli in ker se vrata niso dala odpreti, so skozi okno v sobo, kjer je ležal Žnidar na postelji, kjer pa še ni gorelo, klicali sko-

ro pol ure, pa Žnidar se ni oglašil. Ženo pa so srečali že med potjo proti koči. Pravila je, da je mož sam zažgal kočjo. Vsi znaki pa so kazali, da to ni bilo res. Vrata so bila zaklenjena od zunaj. Ko so mogli iz razvalin kočje potegniti Žnidarjevo truplo, so ugotovili, da ni bilo v bližini nikakega predmeta, ki bi bil padel nanj in ga ubil. Zdravniška obdukcija je dognala, da je imel Žnidar z enim ali več udarci s trdim topim predmetom lobanjsko kost na široko zdrobljeno in da je nastopila smrt vsled močnega krvavenja na površino in vsled njih otrpnenja, še predno je truplo zajel plamen.

Obdolženka Amalija Žnidar je tekom zasliševanja svoj zagovor večkrat spreminjala. Trdila je, da je prišel mož zvečer domu popolnoma pijan, da jo je napadel z burklo, ona je zbežala in kmalu nato opazila ogenj v koči. V pogorišču pa so pri natančni preiskavi našli tudi sekiro, ki je poprej nikdar ni bilo pri Žnidarjevih, ker si je Žnidarjeva sekira vedno izposojala pri sosedih.

Na vseh teh dejstvih je državno tožilstvo zgradilo obtožnico, ki obtožuje Amalijo Žnidarjevo zločinstva zoper življenje.

Senatu petorice je predsedoval g. svetnik Lenart, prisedniki so bili Zemljič, Lešnik, Kolšek in Aschman. Državno tožilstvo je zastopal dr. Dev, obtožbenko je zagovarjal dr. Mühleisen. Sodna izvedenca sta bila dr. Zorjan in dr. Pavlič.

Obtožbenka je bila po triurni razpravi obsojena v smislu obtožbe na **dosmrtno robijo**.

Ali nova ledena ali nova tropična doba?

PREJŠNJE LEDENE IN TROPIČNE DOBE. — KAJ NAM PRIPOVEDUJEJO LEDENIKI? — V NOVO TROPIČNO DOBO.

Dasi je znanost v poslednjem stoletju ogromno napredovala in so nam danes jasne mnoge stvari, ki so bile poprej nerešljiva uganka, vendar so še vedno vprašanja, na katera ne najdemo odgovora. Taka nerazrešljiva skrivnost je tudi vprašanje vzroka in nastanka ledenih in tropičnih dob na naši zemlji. Iz geoloških raziskovanj vemo, da se je klima na našem planetu v davni prošlosti često menjavala, da so zelo vročim periodam sledile zelo mrzle, skratka, da so si izmenoma sledile ledene in tropične dobe. Navadno govorimo dandanes samo o eni ledeni dobi, a iz novejših izsledkov vemo, da je takih dob bilo več, čeprav morda niso trajale toliko časa in niso dosegle takega ekstrema, kakor ga je poslednja.

Zadnja ledena doba sicer ni zajela vse površine naše zemlje, a večni led in sneg sta segla z obeh polov precej daleč proti ekvatorju, kajti sledovi ledenikov se niso našli samo v Evropi, severni Aziji, Severni Ameriki, najjužnejšem delu Južne Amerike, Afrike in Avstralije, ampak celo tudi v Indiji. Le ekvatorialni pas je ostal brez ledu in snega, tako, da se je tam moglo življenje skoraj nemoteno razvijati dalje. Le nekatere živalske in rastlinske vrste, ki so mogle uspevati samo v izredno velikih vročinah, so deloma izumrle, deloma pa se vsled prilagodljivosti docela spremenile in preobrazile. Tipičen primer za to je n. pr. mamut, ki je bil pred ledeno dobo prav tako slon kakor so njegovi še danes živeči sorodniki, le da je bil znatno večji, v ledeni dobi pa je dobil dolgo in gosto dlako in se znatno spremenil. Kljub temu se ni mogel popolnoma preobraziti in je naposled podlegel vedno večjemu mrazu. Izumrl je.

Nobenega dvoma tedaj ni, da je bila pred našo dobo doba strašnega mraza, ko je skoraj vso Evropo pokrival večni led, tako kakor zagrinja sedaj severni in južni pol. Ne vemo pa, zakaj je ta doba izginila in zakaj ji je sledila toplejša. Prav tako pa tudi ne vemo, ali smo že prekoračili višek naraščanja toplote

ali smo šele na začetku nove tropične dobe. Ker je to vprašanje za človeštvo izredno velike važnosti, so se znanstveniki v letih po svetovni vojni lotili temeljitega proučevanja tega vprašanja. Skrbno opazujejo spremembe ledenikov po visokem gorovju Evrope, pa tudi na severnem tečaju in na ozemlju, ki ga obkroža, n. pr. na Špicbergh, Grenlandiji, Alaski itd.

V teh kratkih letih ni bilo mogoče še doseči velikih uspehov, vendar pa dokazujejo razni znaki, da še nismo prekoračili viška tople dobe naše zemlje, da toplota še vedno narašča, čeprav tako zelo počasi, da mi tega ne občutimo. Nepobitno je namreč dokazano, da se ledeniki še vedno manjšajo, to se pravi, da se več ledu stali kakor ga na novo nastane. Prav enake rezultate je pokazalo tudi proučevanje obeh polov. Leto za letom, vsako pomlad se odtrgajo na severnem in južnem polu velike ledene ploče in splavajo po morju proti ekvatorju, kjer se stale. Zato je teh ploč na tečaju leto za letom manj. Samo tako si je tudi mogoče razlagati, da so pred par leti odkrili na Grenlandiji pokrajino, ki ni pokrita z ledom, dočim je poprej bila.

Logičen zaključek vsega tega bi bil, da se toplota na naši zemlji še vedno veča in da se bo, verjetno, še dolgo večala. In morda bo čez tisoče in tisoče let napočil čas, ko bodo vsi ledeniki popolnoma izginili in ko tudi na polih ne bo več večnega ledu. Če se to zgodi, potem bo naša zmerna Evropa postala vroča kakor je danes Afrika in pri nas bodo naši znanjci lahko sadili palme itd. V Sibiriji, na Novi zemlji, Grenlandiji, Alaski itd. pa bodo nastale najprimernejše pokrajine za naselitev milijonov novih ljudi. Toda — mi vsega tega ne bomo dočakali!

2 BUMKE - CARMANELLI
Kavarna 'Evropa'.

Mariborski in dnevni drobiž

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Petek, 10. aprila. Zaprt.

Sobota, 11. aprila ob 20. uri »Cirkuška princesa«. Kuponi.

Nedelja, 12. aprila ob 15. uri »Gospa ministrovka«. Kmetiska predstava. — Ob 20. uri »Odgodena noč«. Zadnjič. Cene od Din 12.— do Din 2.—.

Ponedeljek, 13. aprila. Zaprt.

Torek, 14. aprila ob 20. uri »Leseni konji«, ab. C. Premijera.

Iz gledališča. V soboto, 11. t. m. se bo ponovila Kalmanova opereta »Cirkuška princesa«, ki so jo predvajali doslej še vedno pred nabito polnimi hišami. Kuponi. — Prva kmečka predstava, namenjena okolčanom, ki sicer ne zahajajo v gledališče, bo v nedeljo, 12. t. m. ob 15. uri. Vprizorila se bo sijajna Nušičeva veseligr »Gospa ministrovka«, pri kateri se občinstvo izborna zabava. Opozarjamo, da veljajo za kmečko predstavo običajne cene le v predprodaji. — Ker so mnogi izrazili željo, da bi še enkrat ponovili nad vse zabavno burko »Odgodena noč«, pri kateri so se ljudje nakrohotali do solz, se bo ta ponovila zadnjič v sezoni v nedeljo, 12. t. m. ob 20. uri. Pri tej predstavi veljajo izredno nizke cene in sicer: ložni sedeži Din 12, parterni Din 10, balkonski Din 8, galerijski Din 6, stojišča parter Din 3, galerijska Din 2.— Prihodnja dramska premijera bo v torek, 14. t. m. Vprizorila se bo zanimiva francoska družinska komedija »Leseni konji« v režiji J. Koviča. Ta komedija je zelo duhovita in je povsod zelo uspela. — V sredo, 15. t. m. se bo nudi mariborski publiko zelo zanimiv baletni večer. Nastopila bosta priznana ruska plesalca Ksenija Gruntova ter prvak beograjskega baletnega ansambla Anatol Žukovski, ki bosta izvajala zelo pester spored plastičnih in karakternih plesov. Gospa Grunt je imela ogromen uspeh s svojimi nastopi v Parizu, odkoder je prinesla v Jugoslavijo obilen in zanimiv spored, ki ga je naštudiral za največjimi baletnimi režiserji Evrope.

K turneji Glasbene Matice.

Pevskemu zboru Glasbene Matice prihajajo dnevno nova vabil za koncerte, tako n. pr. vabijo Bitolji, Čačak, Kragujevac, Lozica itd. Izven tega želi gimnazijski ravnatelj Konjevič v Šabcu za šolsko mladino koncert. Ugoditi je mogoče samo slednjemu in bo pel zbor za šabčko mladino v nedeljo popoldne, zvečer pa za širšo publiko.

Službeni list

banske uprave Dravske banovine z dne 9. aprila objavlja uredbno o zavarovanju obojencev zoper nezgode pri delu in objave banske uprave o občinskih trošarinah, ki jih bodo pobirale občine v letu 1931.

Smrtna kosa.

V Pobrežju, v Zagati št. 1, je umrla sinoči 20letna gojenka drž. ženskega učiteljskega Janja Župan.

Kip Gorenjca in Gorenjke v narodni noši, delo kiparja Sojča, pokloni mariborska Glasbena Matica protektorju njene turneje po Južni Srbiji, g. banu Vardarske banovine, Žiki Laziću. Kip je razstavljen v trgovini g. Kovačiča v Slovenski ulici.

Ali res nimamo lastnega kapitala?

To mnenje često širijo v naši javnosti zlasti inozemci. Resnica pa je ta, da tudi inozemsko industrijo vzdržuje večinoma jugoslovnski kapital. Obširneje bo o tem govoril na današnjem predavanju Jugoslovnsko-češkoslovaške lige g. Filip Uratnik, ki bo predaval ob 20. uri v dvorani hotela »Orel«. Opozarjamo torej še enkrat na to zanimivo predavanje, tako naše intelektualce, kot tudi gospodarske kroge.

Danes koncert Lovše.

Na nocojšnji koncert gospe Pavle Lovšetove in njene hčerke Majde še enkrat opozarjamo in apeliramo posebno na naše narodno ženstvo, da se koncerta, ki bo ob 20. uri v kazinski dvorani, polnoštevilno udeleži. Preostale vstopnice pri večerni blagajni.

KINO

Grajski:

Od petka dalje:

NJENO VELIČANSTVO LJUBAV.

Najlepši film te sezone. Katica von Nagy, Franc Lederer.

Union:

Od petka dalje 100% zvočni vefilem v nemškem jeziku:

LETALCI

(Nasprotniki nad oblaki.)

Triumf avijatike.

Predstave v obeh kinih ob delavnikih ob 17., 19., 21. uri; ob nedeljah in praznikih ob 15., 17., 19. in 21. uri. Predprodaja dnevno: od 10. do 12. ure na blagajni. XXVI

APOLO KINO:

V soboto in nedeljo dvojni spored: Na nočni straži. Leteči covboy.

Ljudska univerza v Mariboru.

Ker vlada za koncert slovitega ruskega pevca g. Aleksandra Balabana, ki se bo vršil v ponedeljek, dne 13. aprila, veliko zanimanje, se priporoča nakup vstopnic v predprodaji od četrta naprej pri ge Zlati Brišnik in g. Höferju. Cene so kljub izrednim izdatkom nizke, vsled česar si morejo dovoliti obisk tudi manj premožni sloji, da slišijo sijajnega ruskega baritonista, ki je pred kratkim pel z velikim uspehom v pariški operi. Poje ruske skladbe v ruščini, nemške v nemščini, francoske v francoskem jeziku.

»Od Labe do Spreve«

je naslov predavanja, ki je bo imel v petek, dne 17. aprila ob 20. uri v dvorani Zadržne gospodarske banke znani planinski pisatelj dr. Jos. Oblak. Predaval bo o tajnostih, prirodnem bogastvu in lepoti prastare češke zemlje in njenege obmejnega gorovja ter nas popeljal vrh Krkonošev na Srežko in v duhu nazaj v pradavne čase; saj češka gorska masa, ki je srce Evrope, izziva razmišljanje o geoloških in s temi zvezanih filozofskih problemih. Predavatelj bo v tej zvezi govoril tudi o problemu in idejnem pojmovanju ljubezni do prirode in alpinizmu ter nas končno povedel v pokrajino lužiških Vendov. Tako bo predavanje vsestransko zanimivo ne le za planince, in bo vsakdo prišel na svoj račun.

Trgovska in obrtna mladina

pridei v nedeljo 12. t. m. izlet k Sv. Urbanu. Zbirališče ob 1/4 1. pri Narodnem domu. Vabljeni vsi ljubitelji narave.

Danes Petek
kabaretni večer
Velika kavarna

Slovenjgradec.

Znižano voznilno na avtobusni progli Slovenjgradec—Dravograd z nedeljo popoldne na koncert »Vnebovzetje« smo dosegli in sicer nam je podjetnik sporočil, da zniža voznilno za 20%. Tudi bo avtobus stalno na razpolago in prav storijo posamezne skupine, da si ga za določeno uro naročijo. Slovenjgradčanom smo s tem ustregli in jih z veseljem pričakujemo na koncertu. — »Maribor«.

Veliko dobrodelno tombolo

prirede nižji poštni uslužbenci v nedeljo, dne 12. aprila ob 14. uri na Trgu svobode. V slučaju slabega vremena se preloži tombola na prihodnjo nedeljo. Vsaka tablica stane Din 2.50. Tablice prodajajo vsi pismonoši.

Izjava.

Podpisani izjavljam, da nisem v nobenem sorodstvu z aretiranim morilcem Mohorkom in ga sploh ne poznam.
Stefan Mohorko
železničar.

Dvesto let klavirja

V SPOMIN CRISTOFORIJU, POZABLJENEMU IZUMITELJU ORGANSKE KONSTRUKCIJE KLAVIRJA.

V samostanu Santa Croce v Firenci je v zidu spominska plošča, posvečena možu, čigar ime se prerado pozablja. To je bil graditelj instrumentov Cristofori, ki je umrl v Firenci. Njemu na čast se je vršila na dan njegove smrti v Firenci majhna proslava, ki so jo priredili tamkajšnji glasbeniki.

Bartolomej Cristofori je bil doma iz Padove, kjer je bil rojen dne 4. maja 1655., v času, ko je prehajala glasba na instrumentalno izvedbo. V tej dobi so se začeli glasbeniki intenzivneje baviti z zvokom in možnostmi igranja na instrumentih. Andrej in Giovanni Gabrielli v Mletu ter Frescobaldi v Rimu so iskali na orgljah nove efekte; genijalni tonski kolorist Monteverdi je dobil sijajne zvoke z mešanjem tolkalnih in godalnih instrumentov. Hišni instrument klavirchord in cerkveni ter operni klavirchord nista mogla delovati na večje distance. Ker pa je začela muzika prestopati meje sob in cerkva, da bi se prikazala tudi širši javnosti, ta dva instrumenta nista mogla zadovoljiti.

S tridesetimi leti se je preselil Cristofori iz svojega rodnega mesta v Firenci, kjer se je v salonih knezov in cerkvenih dostojanstvenikov baš živo razpravljalo o bodočnosti glasbe in kjer so nastali prvi operni poskusi. Leta 1716. ga je imenoval Ferdinand Medici za konzervatorja svoje zbirke instrumentov, ker si je medtem Cristofori že pridobil dobro ime kot graditelj instrumentov. Že l. 1709. je namreč izumil model, ki je vseboval v primitivni obliki organske konstrukcije, ki so svojstvo modernega klavirja in ki bazirajo na principu »Hammertehnik«. Mehanična kladivca Cristoforova je imela zares vse značilne sestavine mehanike današnjih modernih koncertnih klavirjev: kladivca so bila na stalnem mestu prevlečena s kožo; prenos se je izvršil s pomočjo peresa, ki je spravilo kladivce po udarcu ponovno v prejšnjo lego; grabilke in posebne priprave za slabšanje tona (sordinke) so

bile na vsaki tipki. S tem instrumentom je bilo možno doseči ono, kar je bilo nemogoče na klavirchordu in na klavirchordu: bilo je namreč omogočeno ton šatirati, ustvarjati piano in forte. Zato so imenovali ta instrument popolnoma upravičeno pianoforte.

Kmalu pa so se pojavili še drugi možje, ki so prišli pred javnost s sličnimi iznajdbami, ki pa so zaostajale za Cristoforovimi. Ker Cristofori ni znal delati zase javne reklame, so njegovo ime kmalu pozabili, njegovi instrumenti pa v resnici niso prišli čez meje Italije. Ko pa je začel nemški graditelj instrumentov Gottfried Silbermann v Feiburgu delati pianoforte ter izpopolnjevati Cristoforijev izum, za katerega je doznal preko časopisnih člankov, šele takrat je dobil novi izum končno svoje definitivno priznanje. Na osnovi Cristoforove mehanike se je razvila danes vobče uporabljana »angleška« mehanika. Proti koncu je bil skonstruiran še drugi način mehanike, pri katerem kladivca niso na posebnem držaju, ampak so pritrjena na koncu tipki. To je bila »nemška« ali »dunajska« mehanika, za katero je napisal v tistem času Beethoven svojo »Hammerklavirsonato«. Danes se je umaknila »nemška« mehanika skoraj povsod »angleški« mehaniki, ki se nazivlje tako, ker je izvršil angleški graditelj instrumentov Broadwood nujna izboljšanja. Tekom desetih stoletij so se izvršile v klavirski mehaniki seveda mnoge izpremembe in izboljšave. Vendar pa so v principu vsi današnji v primeri s Cristoforovim uprav gigantski klavirji konstrukcijsko popolnoma enaki onemu, kakršnega je izumil Cristofori pred celima dvema stoletjema. Čeprav je Cristofori danes popolnoma pozabljen (ni namreč nobene njegove slike, pa tudi slika njegove življenjske usode je nejasna), vendar naj mu bo ohranjen hvaležen spomin. S svojim izumom je doprinesel k popularizaciji in razvoju glasbe več, nego mnogi slavni kompozitorji.

Zavod za vulkanska raziskovanja pri Neapelju

Na mednarodnem kongresu geologov l. 1910. v Stockholmu je predlagal znani raziskovalec vulkanskih pojavov Immanuel Friedländer, da bi se naj osnoval mednarodni institut za vulkanska raziskovanja. Kongres je sprejel ta predlog, da tudi cela vrsta drugih kongresov in znanstvenih društev se je izrekla za to idejo. Za sedež instituta je bil predviden Neapelj, ker je bil najprikladnejši z ozirom na to, da je vseučiliščno mesto in ker leži v središču zelo močnega vulkanskega področja, na vznožju samega Vezuva. Ustanovljen je bil agitacijski komite, v katerem so sodelovale mnoge ugledne osebnosti iz znanstvenega sveta.

Toda prvotno platonsko navdušenje se je kmalu poleglo, ko je trebalo doprinesiti tudi materialne žrtve za izvedbo načrta. Da ne bi šla vsa zadeva »ad Calendas graecas«, se je odločil Friedländer za osnovanje tega instituta z lastnimi sredstvi. 1. januarja 1914. je bil na privatnem Friedländerjevem posestvu v Vomeru blizu Neaplja odprt njegov privatni vulkanski institut. Istočasno je izšla tudi prva številka »Časopisa za vulkanologijo«, ki naj bi bil organ Friedländerjevega instituta. Časopis je vseboval prispevke znamenitih vulkanologov, Bruna iz Ženeve, Mallandre-ja, sedanjega ravnatelja observatorija na Vezuvu, Franka Perreta in seizmologa Sieberga, ter raziskovalca Etne G. Ponte-ja. Institut je bil postavljen na najširšo osnovo. V njem so bili laboratoriji za analize silikatov in plinov, delovni prostori za asistente, opremljeni z najmodernejšimi optičnimi instrumenti. Razen tega je imel prostore za zbirke, veliko strokovno biblioteko in potresno stanico. Institut vodi sedaj njegov osnovelec, na čigar mesto bo prišel po statutih instituta kuratorij. Institut je od svoje ustanovitve pod zaščito in kontrolo zemlje, čije državljan je ustanovitelj. Ker je bil Friedländer prej nemški državljan, je dala italijanska vlada za časa vojne Fried-

länderjev institut pod prisilno upravo. Šele po dolgotrajnih pogajanjih, pri katerih so storile švicarske oblasti kot zastopnik nemških interesov vse mogoče, da bi se vrnil Friedländer-ju njegov institut, je to uspelo. Pri tem je imel tudi Vatikan precejšnje zasluge, ker je kljub temu, da je Friedländer protestant, zastopal njegove interese. Leto pozneje, ko je dobil Friedländer svoj institut, je postal meščan Züricha in tako tudi švicarski državljan.

Od tega časa se je institut silno razvijal in je mnogo doprinesel k proučevanju vulkanologije. Zbirke, ki so jih zbrali tekom let Friedländer in njegovi asistentje z vseh strani sveta, predstavljajo danes znaten znanstveni material in kapital. Biblioteka vsebuje vsa največja dela na področju vulkanologije in sorodnih panog znanosti. Časopis instituta je prinesel dosedaj obilico znanstvenih donosov od najbolj znanih svetovnih vulkanologov.

Ustanovitelj in upravitelj instituta Immanuel Friedländer, kateremu je bil že pred več leti podeljen doktorski naslov honoris causa s strani vseučilišča v Bonnu, je slavil nedavno 60letnico svojega rojstva.

PARIZ, 10. aprila. Na poizkusni vožnji je prevozil te dni neki poizkusni vlak 580 km dolgo progo Pariz-Bordeaux v 5 urah 50 minutah. Vlak se je ustavil samo dvakrat in sicer med Aubraisom in Poitiersom ter med Poitiersom in Bordeauxom. Vozil je torej na progah s hitrostjo nad 100 km na uro. Gre za električno lokomotivo tipe »Pacific«. Pri rekordni vožnji je imel vlak 600 ton tovrstne.

NEW-YORK, 10. aprila. Nov potresni sunek, ki je trajal dve sekundi, so čutili včeraj v potresnem ozemlju Managae. Sedaj so se porušila tudi še ona redka poslopja, ki so ostala po zadnjem strahovitem potresu vsaj za silo še uporabna za stanovanjske in druge svrhe. Prebivalcev Managae, ki taborijo še vedno pod milim nebom, se je vnovič polastila velika panika.

Sport

ZELEZNIČAR:MARIBOR.

Po štirinajstdnevem premoru se nadaljuje letos že tako in tako malo zakasnelo prvenstvo. Zopet vidiš lahko vnete pristaše poedinih klubov s svinčnikom v roki, da na papirju pretehtavajo šanse »svojega« kluba, trudeč se na vso moč, da vsaj na papirju »stisnejo« tak rezultat ali razmerje golov, ki bi »njihovim« zasiguralo prvenstvo. Da olajšamo nekaterim ta nevaležni posel, smo dognali sledeče:

Najrealnejše šanse za prvaka ima ISSK Maribor kljub svojemu porazu proti Rapidu. Ima iz 4 tekem 6 točk in mora igrati samo še z enim težjim nasprotnikom, z SK Železničarjem. Če se posreči črnobelim v nedeljo odpraviti tega najopasnejšega rivala, imajo prvenstvo takorekoč v žepu, na čemer tudi eventualni poraz po Svobodi ne bi mnogo spremenil. Torej je za ISSK Maribor nedeljska tekma odločilne važnosti. Drugi kandidat za naslov prvaka je SK Železničar, ki ima letos prvič od svojega obstoja ne samo teoretično, temveč tudi praktično možnost, da prekrži SK Mariboru račune. Seveda z zmago nad Mariborom še ni vse storjeno. Čaka ga še drugo nedeljo težka naloga, tekma z SK Rapidom. Če se Železničarjem posreči zmagovito preiti preko teh dveh ovir, potem je Maribor dobil novega prvaka. V slučaju neodločenega izida nedeljske tekme je prvak SK Maribor, če pa Železničar remizira z Rapidom po zmagi nad Mariborom, odloča golno razmerje, ki bi bilo potem odvisno od Mariborove igre proti Svobodi. Tretji, menda samo »teoretični« kandidat za prvenstvo, je SK Rapid, ki se menda zadovoljuje z vlogo večnega »kronskega pretendenta«. Že samo teoretično napraviti Rapida za prvaka je težko, zato dvomimo, da mu bo to v praksi uspelo. Stvar je sledeča: Če zmaga Železničar nad Mariborom v razmerju 4:3, Rapid nad Železničarjem 4:0 in nad Svobodo 12:0, potem mora Maribor proti Svobodi ali zgubiti ali pa zmagati k večjemu 1:0 ali 4:1 ali 7:2; v tem slučaju ima Maribor isto število točk kot Rapid (če vzamemo poraz proti Svobodi, ki bi potem vrgetl Maribor na tretje mesto), a slednji boljše razmerje golov. Če zmaga Železničar nad Mariborom z več kakor enim golom razlike, je s tem Rapidu posel sicer olajšan, a kljub temu izgledi niso rožnati. (To je ena številnih variant, ki ima še največ verjetnosti na sebi.)

Kakor je iz tega razvidno, se bo vodila borba za prvenstvo v prvi vrsti med Mariborom in Železničarjem. Zato ni čudno, da vlada za nedeljski nastop obeh kandidatov za naslov prvaka precejšnja nervoza v obeh taborih in da so izgledi obeh izračunani matematično natančno v vseh variantah. Le škoda, da matematika ne računa s srečo in slučajem, dva faktorja, ki sta v nogometu čisto odločilne važnosti. M. G.

Reprezentanca LNP postavljena!

Podsavezni kapetan dr. Buljevič je določil sledečo reprezentančno moštvo, ki bo zastopalo slovenski nogomet na proslavi BLP v Beogradu dne 12. in 13. t. m.: Korče, Svetic, Hassl, Zemljak, Slamčič, Pišek I, Jug I, Slapar, Erman, Sočan (vsi ASK Primorje), Strehovec, Pfeifer, Pogačnik, Košak (vsi SK Ilirija), Pepček (ISSK Maribor).

Iz LNP.

V MOLNP Maribor se razreši kot odbornik g. Jančič ter imenuje v odbor g. Kemeny Ferry (SK Mura).

Za prijateljske in mednarodne tekme se verificira s pravico nastopa 18. t. m. Koren Franc za TSK Slovan Ljubljana, dočim ostane še nadalje verificiran za prvenstvene tekme za ISSK Maribor. S pravico nastopa 5. t. m. se verificira za SK Rapid Baumel Ervin.

SK Železničar, težkoatletski odsek.

V soboto, dne 11. t. m. ob 20. uri važen sestanek v restavraciji Narodnega doma. Radi predstoječega tekmovanja za prvenstvo Dravske banovine je udeležba za vse člane obvezna. Načelnik.

Lawn-tennis odsek ISSK Maribora

opozarja vse stare in nove člane, naj se najkasneje do 12. t. m. javijo pri načelniku odseka g. Šepecu, v trgovini na

Grajskem trgu v svrhu sestave igralnega urnika. Istotam se sprejemajo prijave novih interesentov. Teniški prostori bodo v slučaju lepega vremena odprti v soboto popoldne.

Zagreški vodilni klubi kaznovani!

Zagreški nogometni podsavez je kaznoval klube Hašk, Gradjanski in Concordia z globo po 2500 Din in sicer radi polemike v časopisih proti ZNP.

Čehoslovaška:Avstrija.

V nedeljo, dne 12. t. m. se odigra na Dunaju meddržavna nogometna tekma Čehoslovaška:Avstrija. Tekma bo prenašana v Radio-Dunaj in sicer drugi polčas ob 16.45.

Zanimiv nov prometni red u Pragi

Cestni promet v glavnem mestu Čehoslovaške neobičajno raste. Samo v Veliki Pragi je registriranih 30.000 avtomobilov, razen tega pa privozi vsak dan veliko število avtomobilov iz okolice in inozemstva. Zato prinaša skoro sleherni dan nove probleme in težkoče. Uprava mesta se že dolgo časa bavi z načrtom, po katerem naj bi se vsi prometni predpisi izenačili in bi se vsaj v tem pogledu odstranile težkoče. Dosedanji predpisi so bili določeni od časa do časa in radi tega ne odgovarjajo dnevnim zahtevam velikega mesta. Te dni je poslala praška policija vsem zainteresiranim korporacijam predlog novega prometnega reda, ki bo po vsej priliki v celoti odobren. V tem projektu je izvršena točna razdelitev prometnih sredstev po brzini in določen je pojem križišč. Ponojno je uveden termin »zmerna brzina«, pod katerim je razumeti pri brzih vozilih 15 km na uro, pri drugih pa 10 kilometrov. Posebne odredbe govore o vožnji v ulicah s tramvajskimi progami. Točno je navedeno, v katerih slučajih mora voziti šofer z zmerno brzi. Sploh pa mora voziti mirno ter mora paziti v slučaju blata tudi na to, da ne poškrabi pešcev. Drugi paragraf prepoveduje kajenje med vožnjo. Vozila morajo biti razsvetljena spredaj in vzadaj tako, da je svetloba vidna 150 m daleč. Predlog govori nadalje o preprečevanju nepotrebne ropote, omejuje uporabljanje hup in prepoveduje odpiranje izpuhača. Interesantni so predpisi za vozila s konjsko vprego. Največje dovoljeno breme za dva konja s težo 9 q je 18 q, za dva konja s težo 12 do 14 q pa 24 do 28 q. Kočijažem je zabranjeno pokati z bičem. Po novih pravilih bo v Pragi v času velikega prometa prepovedana uporaba ročnih vozov, v notranjem delu mesta pa vožnja s kolesom. Pešci z bremenom, nevarnimi zdravju in čistoči drugih pešcev, morajo iti poleg trotoarja, ne pa po njem. Zabranjena je glasna kolportarja časopisov, posebno na tramvajskih postajah. Novi predpisi bodo v najkrajšem času stopili v veljavo.

Žid upravitelj v vatikanski knjižnici

Znani židovski znanstvenik Naftali Fried iz mesta Poljane v Podkarpatski Rusiji je imenovan za upravitelja hebrejskega oddelka vatikanske biblioteke. Iz enega njegovih pisem, ki jih je poslal svojemu prijatelju v Prago, je razvidno, da mu je žel rektorat vatikanske biblioteke toliko na roko, da mu je dovolil prehrano po židovskem ritualnem obredu in izvrševanje svojega bogoslužja v Vatikanu. O tem interesantnem slučaju se doznava še sledeče podrobnosti: Fried je odličan poznavalec talmudske literature in je objavil celo vrsto razprav v hebrejskem jeziku, ki so našle velik odziv v znanstvenih krogih. Kakor večina židovskih učenjakov, ki so izšli iz miljeja, tako je tudi Fried v glavnem autodidakt, ki si je pridobil z marljivostjo in talentom izredno obsežno znanje v hebrejski literaturi. Hebrejski oddelek vatikanske biblioteke spada med najbogatejše na svetu in se lahko kosa z njim, posebno kar se tiče rokopisov, edino zbirka britanskega muzeja in vseučiliščne biblioteke v Jeruzalemu. Vatikan je bil že prej vedno naklonjen židovskim učenjakom, ki so prišli delat v hebrejski oddelek njegove knjižnice. Tako je bil tudi madžarski proučevalec biblije Donath delj časa gost Vatikanu, kjer je delal skupno z vatikanskimi raziskovalci biblije.

M. Zuvacov

V senci jezuita

Zgodovinski roman.

109

Stekla je k majhni mizici, ki ji je služila za pisanje, ter se obrnila k Žarnaku.

»Narekujte!« je dejala kratko.

»Oh, par vrstic bo zadoščalo,« je rekel Žarnak in stopil bliže. Zapisali bi na primer tako-le: Po mojem ukazu se je zgodilo, da je grof Gi De Šabo De Žarnak zabodel mojstra Franca Rableja, ki je, kakor sem se prepričala, roval zoper varnost države; gospod De Žarnak je ravnal kot zvest služabnik in storil državi s svojim dejanjem veliko uslugo, za katero naj se ga poplača s častjo konetabla.«

Diana Poatješka je pisala brez obotavljanja.

Podpisala je papir in ga izročila Žarnaku, ki ga je prečital, zložil skrbno in spravil nemudoma v žep.

»S tem papirjem me lahko pogubite, grof!« je dejala Diana resno. »Ne mogla bi vam podati absolutnejšega dokaza svojega zaupanja.«

»Zaupanje, ki je tem sigurnejše naloženo, ker bi pogubil sam svojo lastno glavo, ako bi me katerikrat obšla neumna in zoperna misel, uporabiti orožje proti vam.«

In dodal je važnega lica:

»Toda pomirite se, milostljiva. Previdnost, ki jo vidite, se mi je zdela potrebna le zato, ker je zahteva po časti konetabla res nenavadna in pretirana... in ker sem se bal, da mi ne bi nekega dne namenili drugačne nagrade. Jaz pa hočem ravno to in nobene druge.«

»Dobite jo grof. Toda zdaj je čas...«

»Pripravljen sem, milostljiva.«

»Pojdite z mano...«

Diana je odšla iz svoje sobe, a za njo Žarnak.

Hodila je s trdnimi in pokojnimi koraki, in kdorkoli bi jo bil srečal, nihče ne bi bil mogel slutiti, da je ta ženska na poti proti dvojnemu umoru.

Tudi Žarnak je bil zelo hladen.

Tuhtal je sam pri sebi, kako zabode Rableja; sočutje, na katero se je pravkar skliceval, ga ni motilo niti za hip.

Diana je obstala pred nekimi vrati.

»Tukaj,« je zamrmrala. »Pokličite me, kadar bo vse končano. Rada bi vzela sama, kar se da vzeti pri Rableju.«

Žarnak je pokimal v pritrdilo in potrkal na vrata.

Ker mu ni odgovoril nihče, je rekla Diana:

»Gotovo spi, potrkajte.«

Žarnak je udaril po vratih s pestjo in zaklical:

»Mojster Rable!...«

Obenem je položil roko mašinalno na vratni gumb in ga zavrtil. V njegovo veliko začudenje so se vrata odprla: v sobi je gorela luč.

Mrzel znoj ga je obilil in v prvem hipu mu je prišlo na um, da je Rable poslušal njegov razgovor z Dianom in da zdaj čuje ter stopi predenj in poreče:

»Zakaj me hočete umoriti? Kaj sem vam storil?«

Diana, ki se je imela bolj v oblasti, je zapazila to obotavljanje.

»Stopite vendar notri!« je zamrmrala. »Česa še čakate?«

Žarnak je izdrl bodalo in vstopil.

Izvil se mu je vzklík začudenja.

»Nikogar ni!« je dejal.

Diana je prebledela in skočila v sobo.

Ako je bil Rable odsoten, se je moral porušiti ves njen načrt. Rable pride do kralja, izroči mu rešilno pijačo, in Franc I. ostane živ.

In to je pomenilo, da ostane prestolonaslednik Hen-

rik prestolonaslednik, namesto, da bi postal kralj.

Pomenilo je, da bo ona še nadalje metresa moža brez ugleda, namesta da bi postala kraljica — ako ne očitna, pa vsaj tajna!

Kakor plamen je švignil njen pogled naokrog; in če bi se bil pojavil Rable v tem trenutku, nedvomno bi ga bila zadavila z lastnimi rokami...

Toda njen pogled se je ustavil na mizi.

Videla je pismo, ki je bilo prislonoženo k steklenici, ter planila k njemu.

S trepečo srcom je prečitala naslov in napis na steklenici:

»Zdravilo, pripravljeno po doktorju Rableju za njegovo Veličanstvo kralja.«

Čitala je sklep pisma in vzklíknila od pritajene radosti.

Nato je zgrabila pismo in steklenico ter stekla s plenom v svojo sobo.

Tam je odslovlila Žarnaka, ki je prišel za njo...

Kakor hitro je bila sama, je razgrnila pismo in ga požrla kakor z enim samim pogledom. Nato ga je čitala še enkrat, besedo za besedo, kakor da bi se hotela dobro prepričati, da ne sanja...

In njen izraz, ki je bil malo časa prej še razburjen, se je pokrnil iznova s tistim izrazom pokojnega dostojanstva, ki jo je odlikoval v vseh položajih.

Gotovo je polnila njeno dušo v tem trenutku tista poslednja sanjarija, ki jo okušajo oni, ki v prihodnji minuti ugonobe človeško življenje.

Krut smehljaj je zaigral na njenih prečudnih ustnicah.

Pomislila je, da umori kralja bolj gotovo, kakor z bodalom ali puškino kroglo in da se nihče ne bo mogel postaviti pred njo in zaklicati:

»Morilka!«

»Nihče?...« Zdrznila se je, spomnivši se papirja, ki ga je bila dala Žarnaku.

Toda pomirila se je skoraj v istem hipu; rekla si je, da če umori kralja, se ji pač tudi posreči Žarnaka spraviti s poti.

Nato se je sklonila h kaminu in spustila vanj Rablejevo pismo.

Pergament se je zvil in zacvrčal in razpadel kmalu v pepel.

Nato je izlila v pepel vso vsebino steklenice, mešaje pepel, da je laglje popil tekočino.

Umila je steklenico s svojimi aristokratskimi rokami in treba je reči, da ni nikdar kuhinjska dekla bolje opravila tega posla.

Skrbno je odpraskala papir, ki ga je bil Rable prilepil na steklo; nazadnje pa je odprla okno in vrgla steklenico, ki je vsebovala kraljevo življenje, daleč v noč.

Franc I. je bil obsojen na smrt.

LV.

Prikazen.

Po odhodu Franca I. in njegovih treh tovarišev se je vrnil Ragastan v hišo.

»Še ta trenotek moramo iti od tod,« je rekel Spadakapi; čez pol ure pride najmanj 50 stražnikov, da obkolijo hišo.«

»To je tudi moje mnenje,« je rekel Spadakapa mirno in ravnodušno, »toda kam nam je iti?«

»Da... Kam nam je iti?...«

Dvorec, ki ga je imel vitez v najemu, je bil strogo opazovan — saj se je imel priliko prepričati o tem. Znanca pa, ki bi ga bil mogel prositi gostoljubja, ni imel v Parizu nobenega.

Ragastan je premišljal nekaj hipov.

Bila sta na hodniku, ki je vodil v sobo, kamor se je bil vrnil Franc I. Sredi tega hodnika so se začenjale stopnice, ki so vodile v zgornjo nadstropje.

»Dobro vem,« je povzel Ragastan, »da je neprije-

tno in malo varno iti stanovat v gostilno, toda vse je boljše kakor ostati to.«

»Pa bo vendar treba ostati,« je rekel zdajci neki glas.

Ragastan in Spadakapa sta se zdrznila ter dvignila obadva hkrati pogled proti vrhu stopnic, od koder je prihajal glas.

Zagledala sta mladega kavalirja, ogrnjenege z baržunastim plaščem, obraz pokrit s črno baržunasto krinko.

Stal je prav na vrhu stopnic.

»Kdo ste?« je vprašal Ragastan s pretečim glasom. »Pojasnite svojo navzočnost brez odlašanja. Gre vam za življenje.«

Obenem je ustavil Spadakapo in že hotel planih po stopnicah.

»Malo mi je do življenja, je rekel skrivnostni kavalir, »a vendar moja naloga še ni popolnoma dovršena. Nekaj še moram storiti, ali bolje rešeno videti, predno umrem. Toda bodite brez skrbi; saj nisem vaš sovražnik... marveč od nedavna vaš prijatelj!«

Tako govoreč je spustil kavalir svoj plašč z ramen in snel krinko z obraza.

»Vitez,« je dejal »ali me ne spoznate?«

»Vi, milostna,« je rekel Ragastan osuplo, spoznavši gospo, od katere je bil prevzel stanovanje v najem.

Bila je v resnici Magdalena Feronova.

Prišla je dol.

»Zdaj je vse pojasnjeno,« je dejala in se nasmehnila. »Pardon madam, nepojasnjeno je... vsaj to, kako morete biti v tej hiši, dasi vas nihče ni bil videl priti vanjo.«

»Saj imam dvojen ključ od slehernih vrat,« je rekla ona mirno. »Sicer sem se bila zaklela, da ne pridem več semkaj in zdi se mi, da sem vam povedala, toda snočič se je zgodil važen dogodek, o katerem sem si dejala, da moram videti, ali se ne pripeti v tej hiši nekaj, kar se mi je videlo verjetno... Prišla sem torej ponoči ob štirih... in moja stara navada je, da delam hrup le takrat, kadar sama hočem... Tako se mi je posrečilo priti v eno zgornjih sob, ne da bi vam povzročila najmanjšo motnjo... in evo me!«

»Evo je,« je dejal strmeči Spadakapa.

»Milostna,« je rekel nato vitez Ragastan, »trenotki so dragoceni.«

»Da, zmotila sem vas ravno v trenutku, ko ste dejali, da se bo treba zateči v kako gostilno... To bi bilo slabo sredstvo! V gostilni ne bi stanovali 12 ur, ne da izve veliki profos za vaše skrivališče... Gospod De Monkler je jako spreten mož!«

»Torej mi veste predlagati kaj boljšega?«

»Da; pojdite z mano!«

Ragastan je sledil čudni ženski brez obotavljanja.

Odprla je neka vrata in šla navzdol po stopnicah, ki so vodile v klet.

Spadakapa je svetil s plamenico, ki jo je bil vzel vitez, da posveti kralju.

Magdalena Feronova je prišla v precej prostorno klet; tam je obstala.

Po kotih so stale lepo urejene steklenice, ob stenah pa sodi vsakovrstne velikosti.

»Ali,« je rekel Ragastan, »saj ni dvoma, da najdejo to klet pri hišni preiskavi.«

Magdalena se je nasmehnila.

Šla je k enemu izmed sodov, pritisnila krepko na čep. Zasišal se je rahli tresk skritega vzmeta, sodovo dno se je odprlo kakor vrata, in notranjost se je razodela kot okrogel hodnik — rov, po katerem se je dalo iti dalje, seveda s sključenim hrbtom.

Magdalena je stopila vanj, za njo Ragastan in Spadakapa. Dospeli so v drugo klet, ki bi jo nihče niti sanjal ne bil.

(Nadaljevanje prih.)

Pohištvo,

spalnico novo, kompletno z moderno psiho in oval ogledalom, otomano novo za Din 550.—, kuhinjsko pohištvo novo, belobarvano kompletno za Din 1300, dve omari, 1 pisalna miza, 1 otroška postelja z vlogo blazino za Din 250, kuhinjska kredenca, lepa nova Din 580 in patent. fotelj novi, moderni za spati in drugo pohištvo radi družinskih razmer ceneno na prodaj. Na ogled iz prijaznosti v skladišču Vojašniški trg 1 dnevno od 15. do 17. ure. 1002

Samostojno pomočniko

sprejme takoj atelje za perilo Rupnik, Slovenska ulica 20. 1011

Oddam sobo,

zračno in čisto boljši osebi. Linhartova ulica 4, pritličje desno. 996

Vrtnice,

nizke, 10 kom. za Din 40.—, 60.— in 80.—, visoke vrtnice in plezalke, lepotično grmičevje, konifere, petunije, salvije, georgine in sploh vse za vaš vrt dobite najcenejše pri Vrt Džamonja i drug, velevrtnarstvo, Koroščeva ulica 44. 1016

Prodaj ali zamenjam

dobre konje proti vinu ali drvam. Ponudbe pod »Konji« na upravo Večernika. 999

Gospoda

sprejemem takoj kot sostanovalca na hrano in stanovanje. Tattenbachova ulica 20, pritličje, levo. 1009

Večjo množino makulaturnega papirja

prodamo

Uprava „Jutra“ in „Večernika“

Maribor, Aleksandrova cesta 13



zastopniki se sprejmejo

Spomnite se CMD!

Potrni neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom pretužno vest, da je naša nad vse ljubljena hčerka, sestrice, nečakinja i. t. d., gospodična

Jania Župan

dijakinja III. b-letnika drž. ženskega učiteljskega

dne 9. aprila 1931 ob ¼ 17. uri po kratiki mukepolni bolezni boguvdano preminula.

Pogreb nepozabne pokojnice se bo vršil v soboto, dne 11. aprila ob ¼ 16. uri iz hiše žalosti, Pobrežje (Tezno), Zagata 1, na magdalensko pokopališče v Pobrežju.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v ponedeljek ob 7. uri v magdalenski župni cerkvi. 1017

Maribor, dne 10. aprila 1931.

Nikola in Jeljsava Župan, starši. Milka, Danica, Anka, sestrici. Neža Pečevnik, teta in vsi ostali sorodniki.